



Br: 02-03-5681/1

Podgorica, 13.05.2021. godine

MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA

-n/r ministra, gospodina mr Jakova Milatovića -

Poštovani gospodine Milatoviću,

Povodom *Predloga zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama Sporazuma o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini*, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja daje sljedeće

MIŠLJENJE

Na tekst *Predloga zakona* i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa sa aspekta uticaja na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Povodom *Predloga Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama uz Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini*, ukazujemo da se odredbom člana 18, stav 3 predloga zakona koja glasi „strane su saglasne da se isporuke elektronskim sredstvima smatraju pružanjem usluga u smislu člana 2 stav 2 (a) i ne podliježu carini“, uvodi izuzeće, bez vremenskog ograničenja, od plaćanja carine za isporuke elektronskim sredstvima. Imajući u vidu da su pregovori o elektronskoj trgovini na nivou Svjetske trgovinske organizacije, kao i u okviru CEFTA-e u inicijalnim fazama, smatramo da je i ovo pitanje potrebno dodatno razmatrati u okviru navedenih pregovora. U prilog tome ističemo da je Odlukom Generalnog savjeta Svjetske trgovinske organizacije od 11. decembra 2019. godine (WT/L/1079) moratorijum na uvođenje carina na elektronske transmisije produžen do naredne Ministarske konferencije koja će biti organizovana tokom 2021. godine, čime je ovo izuzeće vremenski oročeno i predmet je razmatranja radne grupe u okviru pregovora o elektronskoj trgovini.

Dostavljenim *Predlogom zakona* razvija se i širi saradnja sa ciljem postizanja postepene liberalizacije i međusobnog otvaranja tržišta usluga u kontekstu evropskih integracija. Takođe, predmetni *Predlog* predstavlja pravni osnov za međusobno priznavanje kvalifikacija, intraregulatornu saradnju i uspostavljanje dijaloga u oblasti elektronske trgovine.

Na osnovu podataka dostavljenih u Izvještaj o analizi uticaja propisa u dijelu procjene fiskalnog uticaja, za implementaciju *Predloga zakona* nije potrebno obezbjeđenje dodatnih finansijskih sredstava iz Budžeta Crne Gore.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja nema primjedbi na *Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama Sporazuma o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini*.

S poštovanjem,



IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA
PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo ekonomskog razvoja

NAZIV PROPISA

Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama Sporazuma o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini

1. Definisane probleme

- **Koje probleme treba da riješi predloženi akt?**
- **Koji su uzroci problema?**
- **Koje su posljedice problema?**
- **Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?**
- **Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?**

- Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama Sporazuma o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini treba da razvija i širi saradnju sa ciljem postizanja postepene liberalizacije i međusobnog otvaranja tržišta usluga, u kontekstu evropskih integracija i uzimajući u obzir relevantne odredbe Opšteg sporazuma o trgovini uslugama (GATS) i obaveze koje su Strane – članice STO preuzele u okviru GATS-a.
- Sve potpisnice CEFTA 2006 Sporazuma su STO članice, izuzev Republike Srbije, Bosne i Hercegovine i UNMIK Kosova. To znači da se između Republike Albanije, Republike Sjeverne Makedonije, Republike Moldavije i Crne Gore već postoji izvjestan nivo liberalizacije trgovine uslugama kroz STO preuzete obaveze.
- Nije moguće zamisliti dalji razvoj i unaprijeđenje trgovinske i ekonomske saradnje bez uspostavljenog adekvatnog pravnog okvira za pristup tržištu usluga, uklanjanja postojećih ograničenja i pojednostavljivanja administrativnih procedura. Ovo posebno ako se uzme u obzir da 60-70% BDP-a čine usluge.
- Nema oštećenih subjekata.
- Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama Sporazuma o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini, pored navedenog, predstavlja pravni osnov za međusobno priznavanje kvalifikacija, intra-regulatornu saradnju i uspostavljanje dijaloga u oblasti elektronske trgovine.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

- Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama Sporazuma o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini sastoji se od 24 člana kojima su inkorporirane odredbe iz GATS-a, kao što su definicije, načini pružanja usluga, obuhvat, MFN tretman (tretman najpovlašćenije nacije), pristup tržištu, nacionalni tretman, transparentnost, a predviđeno je i osnivanje kontakt tačke za usluge u tu svrhu, domaća regulativa, priznavanje profesionalnih kvalifikacija za pružanje usluga, opšta i izuzeća iz bezbjednosnih razloga, predviđenja je saradnja u oblasti elektronske trgovine, osnivanje Podkomiteta za usluge, definisani aneksi i stupanje na snagu Protokola. *Aneks I - Privremeni ulazak i boravak fizičkih lica u poslovne svrhe* definiše pravila i uslove u pogledu ulaska i privremenog boravka sljedećih kategorija: ključnog osoblja, pripravnika visokoškolaca, prodavaca usluga, pružalaca ugovornih usluga, nezavisnih

stručnjaka i posjetilaca sa kratkotrajnim boravkom u poslovne svrhe na teritoriji CEFTA Strana. *Aneks II - Regulatorni principi vezano za telekomunikacije* uglavnom se zasniva na STO pravilima za ovaj sektor, ali je ažuriran i prilagođen CEFTA-i unošenjem definicija za telekomunikacije, javne usluge telekomunikacionog prenosa i javne prenosne telekomunikacione mreže. *Aneksom* se nastoji osigurati konkurencija i pristup telekomunikacionim mrežama i uslugama. *Aneks III - Konsolidovana Lista specifičnih obaveza o trgovini uslugama CEFTA Strana* sastoji se *horizontalnih obaveza* (propisuju ograničenja koja se odnose na sve sektore i uzimaju se u obzir prilikom evaluacije pojedinačnih sektora) i *obaveza po pojedinačnim sektorima* (11 sektora usluga). Horizontalne obaveze obuhvataju uslove za akviziciju zemljišta i nekretnina, kretanje kapitala, registraciju preduzeća, komunalne djelatnosti i ulazak i privremeni boravak fizičkih lica što je detaljno definisano *Aneksom 1*, dok Crna Gora u ovom dijelu primjenjuje nivo otvorenosti tržišta dat STO članicama do momenta isteka tranzicionog perioda od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu Protokola. Ovaj nivo obaveza se primjenjuje na recipročnoj osnovi prema svim CEFTA Stranama. Sve ostale preuzete obaveze u ovom dijelu su u skladu s obavezama preuzetim kroz STO Listu specifičnih obaveza u uslugama.

- Ne postoje strategije i programi Vlade sa kojima je potrebno vršiti usklađivanje predmetnog akta.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

- Zbog sve većeg značaja trgovine uslugama Republika Srbija je, tokom predsjedavanja CEFTA 2006 u 2010. godini, pokrenula inicijativu za otvaranje pregovora o liberalizaciji trgovine uslugama u skladu sa članom 27 CEFTA 2006 Sporazuma. Tako je na sastanku CEFTA Zajedničkog komiteta, kao najvećeg tijela CEFTA 2006, održanom 12. novembra 2010. godine u Beogradu, formirana *CEFTA Radna grupa za trgovinu uslugama Odlukom Zajedničkog komiteta CEFTA 2006 sporazuma br. 4 /2010 o osnivanju Radnih grupa*. Zadatak Radne grupe bio je razvijanje i širenje saradnje između CEFTA 2006 Strana sa ciljem postizanja postepene liberalizacije i međusobnog otvaranja tržišta usluga. Liberalizacija usluga ostala je i jedan od prioriteta tokom predsjedavanja Kosova u 2011, Republike Albanije tokom 2012, kao i Bosne i Hercegovine tokom 2013. godine pa je u tom periodu održano više sastanaka Radne grupe i pripremljen Nacrt Dodatnog Protokola o trgovini uslugama koji je bio predmet pregovora zajedno sa pratećim aneksima koji se odnose na privremeni ulazak i boravak fizičkih lica u poslovne svrhe, regulatorne principe vezano za telekomunikacije i multilateralnu Lista specifičnih obaveza o trgovini uslugama CEFTA Strana. Za ovu svrhu je 2014. godine, *Odlukom Zajedničkog komiteta CEFTA 2006 sporazuma br. 5/2014*, formirana CEFTA Pregovaračka grupa u okviru Podkomiteta za trgovinu uslugama čime je prestala sa radom CEFTA Radna grupa za trgovinu uslugama. Pregovaračka grupa je imala zadatak da osigura progresivnu liberalizaciju i uzajamno otvaranje tržišta usluga CEFTA 2006 Strana, a njeni članovi su bili predstavnici CEFTA Strana koji su dobili mandat za vođenje pregovora.
- Razlozi za vođenje pregovora ogledaju se u benefitima za veliki broj malih i srednjih preduzeća kojima je potrebno omogućiti povoljniji pristup tržištu usluga CEFTA Strana, kao i lakši izvoz novih usluga i njihovu konkurentnost.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

- Rješenja u propisu će uticati na crnogorske pružaoce usluga kroz mogućnost plasmana svojih usluga na tržištu CEFTA Strana bilo kroz prekogranično pružanje usluga, komercijalno prisustvo ili privremeni ulazak i boravak fizičkih lica u poslovne svrhe. Takođe, rešenja će uticati na same potrošače kroz mogućnost korišćenja usluga u inostranstvo, odn. u CEFTA Stranama.
- Primjena novog zakona neće prouzrokovati nikakve dodatne troškove.
- Imajući u vidu da propis ne sadrži posebna ograničenja prilikom osnivanja novih privrednih subjekata ovakav tretman i uzajamna liberalizacija dodatno će uticati na dolazak stranih investitora u Crnu Goru u uslužnom sektoru.
- Ne postoji administrativno opterećenje, kao ni biznis barijera.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?**
- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?**
- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?**
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija i socijalnog staranja na nacrt/predlog propisa?**
- **Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.**

- Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti sredstva u Budžetu Crne Gore.
- Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.
- Donošenjem propisa nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze.
- Nije moguće predvidjeti u kom stepenu će se ostvariti prihod za budžet Crne Gore, ali imajući u vidu da podstiče progresivnu liberalizaciju i uzajamno otvaranje tržišta usluga CEFTA Strana evidentno je da će uticati na ostvarenje prihoda.
- Nisu postojale sugestije Ministarstva finansija i socijalnog staranja na Predlog zakona, osim u dijelu definisanja pozicije kada je u pitanju otvorenost tržišta finansijskih usluga koja je definisana i u saradnji sa Centalnom bankom, Agencijom za nadzor osiguranja i Komisijom za tržište kapitala.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
 - Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
 - Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.
- Nije korišćena eksterna ekspertska podrška.
- Predstavnik Privredne komore bio je član pregovaračkog tima, međutim Privredna komora nije imala posebnih sugestija tokom pregovaračkog procesa.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Ne postoje prepreke za implementaciju propisa.
- Redovno informisanje svih uključenih ministarstava i Privredne komore kako bi svi uključeni subjekti bili upoznati s aktivnostima u ovom dijelu i mogli da daju predloge za dalje unapređenje, imajući u vidu da Predlog zakona, između ostalog, predstavlja pravni osnov za međusobno priznavanje kvalifikacija, intra-regulatornu saradnju i uspostavljanje dijaloga u oblasti elektronske trgovine i td.
- Glavni indikatori prema kojima se može mjeriti ispunjenje ciljeva su statistički podaci o trgovini uslugama koje su predmet Predloga zakona.
- Za sprovođenje monitoringa, kao i za evaluaciju primjene propisa biće zaduženo Ministarstvo ekonomskog razvoja.

Datum i mjesto

31.03.2021. godine, Podgorica

Starješina organa predlagača

Mr. Jakov Milatović
mr Jakov Milatović

